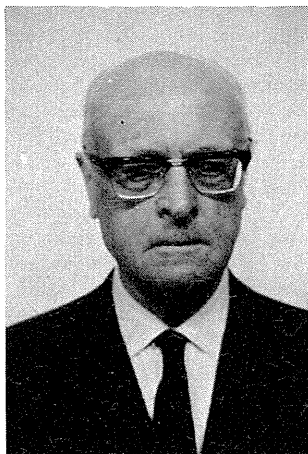


Personalia

BØJE BENZON

11. august 1891 — 14. oktober 1976

FINN SALOMONSEN



Ved dr. Bøje Benzons død går en hel epoke i graven. I en periode da fredningsforhold lå langt uden for statens opgaver, arbejdede dr. Benzon på storlået måde som privatmand for såvel dansk som international fugle- og pattedyrfredning. Uden hans uegennyttige og energiske indsats havde fuglefredningen her i landet ikke opnået det den har, og det er med fuld ret, at han i 1956 blev udnævnt til æresmedlem i Dansk Ornithologisk Forening.

Bøje Benzon var søn af apoteker og fabriksejer Alfred Benzon, der igen var søn af den bekendte Alfred Benzon, der stiftede familievirksomheden og samtidig var en fremragende naturforsker, en af de få ornithologer herhjemme i forrige århundrede, der betød noget. Utvivlsomt har Bøje Benzons store naturinteresse været arveligt betinget. Selv da han i 1928 blev medindehaver af firmaet og i 1936 blev direktør, var det naturinteressen, der ganske sikkert betød mest for ham. Var han end bestyrelsesmedlem eller formand for flere andre virksomheder, så kommer man ikke udenom, at hans arbejde for naturen blev hans livs egentlige indhold.

I det lange spænd af år mellem 1935 og 1972 var dr. Benzon formand for den danske sektion af »The International Council for Bird Preservation« og formand for den europæiske komité fra 1948 til 1961. Han repræsenterede også denne komité i ar-

bejdsudvalget for »The International Waterfowl Bureau« indtil 1969, og var stærkt beskæftiget med »Conseil International de la Chasse«, for hvilken kommission han var vicepræsident 1950-59 og blev æresmedlem i 1973. Det var som medlem eller leder af disse organisationer, at Bøje Benzon kunne udføre sit arbejde til gavn for fuglefredning såvel herhjemme som i udlandet. Han forsøgte i næsten 40 år at få Pariserkonventionen indført i Danmark, hvilket dog stadig ikke er lykkedes. Til gengæld blev i 1972 Skovsneppen forårsfredet og Knortegåsen totalfredet, hvad for en væsentlig del skyldtes hans initiativ. Olieforureningen på havene og dens trusler mod fuglelivet optog ham stærkt fra bogstavelig talt den første dag, det begyndte at spille en rolle, og da den internationale organisation IMCO begyndte at tage sig af sagen, fik han for egne midler foranstaltet den første »International Conference on Oil Pollution of the Sea«, der afholdtes i København 1959 med Callaghan (den senere engelske premierminister) som sekretær.

Det må også her nævnes, at dr. Benzon indvalgtes i bestyrelsen for Zoologisk Have i 1932 som afløser for den da nyligt afdøde brygger Vagn Jacobsen. Senere virkede han som formand for bestyrelsen til 1965 og var desuden direktør for haven et par år. I disse mange år gjorde han en stor indsats

for Zoologisk Have, og kunne som velynder af haven skaffe den mange nye og kostbare dyr, bl.a. elefanter og giraffer og den sjældne okapi. Han skaffede også haven det berømte Træskonæb (*Baleniceps rex*), der levede i mange år og som næsten alle naturinteresserede må have set. Han bestod selv indkøbene af disse dyr til Zoologisk Have, og det var også ham, der bestod den store Afrika-ekspedition »Universitetets centralafrikanske Ekspedition«, hvor adskillige danske zoologer var med som deltagere, og hvor der også indsamledes mange fugleskind til Zoologisk Museum. Også dette museum støttede dr. Benzon på mange måder, først og fremmest ved at give det spændende antiloper og andre større dyr fra sine ekspeditioner i Afrika, men også adskillige fugleskind, ikke mindst ved på sine Afrikarejser at medføre indfødte samlere og skindlæggere. Selve museet blev betænkt med et sekscifret beløb, der udgjorde grundstammen i museets »Bøje Benzons Fond«.

Først og fremmest var Bøje Benzon en entusiastisk jæger, og det er i denne egenskab han oprindeligt fik sin store kærlighed til fuglene, som efterhånden mere blev til et arbejde for at beskytte dem end for at beskyde dem. Han bevarede dog op til de seneste år en stor interesse for jagten, og talløse er de gange, hvor han kom til Zoologisk Museum med sine jagttrofæer i form af usædvanlige andefugle eller vadere, som han forærede museet. Den gang han begyndte på fredningsarbejdet, var jægerne indstillingen en ganske anden over for beskyttelsen af dyrelivet end nu, og dr. Benzon måtte tage mange drøje tørn med jægerne for fuglenes skyld. Da jægerne i diskussionerne over for myndighederne altid kørte op med deres foreninger og disses tallemæssige styrke, besluttede dr. Benzon, at han også måtte repræsentere en forening for at stå stærkere i fredningssagerne, og stiftede derfor »Dansk Hav-

jagtforening«, med alle sine meningsfæller og venner som medlemmer. Foreningen er nu stille hensovet. Men der er ingen tvivl om, at jægerne sindelagsændring for en væsentlig del skyldes Bøje Benzons energiske arbejde. Ganske vist blev han ikke elsket af jægerne for sin indsats, og jægerne bitre følelser vedvarede for så vidt til hans død, uden at han dog tog sig synderligt af det.

Enhver der kendte Bøje Benzon måtte blive imponeret af ham. Han var en af vore sidste virkelige renæssanceskikkelser. Han var på alle måder stor i slaget, gavmild ud over alle grænser, en elsker af fest og glade mennesker, også en bonvivant som kendte til god mad og ædle drikke. På de mange udenlandske kongresser, hvori han deltog, var han altid midtpunktet og fortalte om sine oplevelser med megen humor og en karakteristisk buldrende munterhed. Men han følte sig også selv som den store mand, der blev irriteret, hvis han mødte modsigelse. Overfor jægerne, der for flertallets vedkommende i gamle dage var af yderst jævn standard, havde den begavede, sprogkyndige og overlegne mand et let spil, og en gang imellem kunne han ikke holde sig fra at spille for galleriet. Det er klart, at hans mange spændende oplevelser (dels i Afrika, dels som delegat ved Røde Kors i Rusland 1918-19), samt hans humorfyldte måde at berette dem på, måtte gøre ham selvskreven som medlem af »Adventurers' Club of Denmark«, til hvis møder han yndede at komme. Han modtog mange æresbevisninger fra ind- og udland og var Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd.

Dr. Bøje Benzon udfyldte i sandhed en plads for sig selv i dansk zoologi, og det kan ikke undgås, at en tomhen indfinder sig ved tanken om ham og hans dynamiske og store indsats, der nu er afsluttet. Medfølelsen vil samle sig om hans hustru, fru Else Benzon, med hvem han var gift i næsten 60 år.

INGEBORG FREDERIKSEN

9. maj 1886 — 29. december 1976

BERNT LØPPENTHIN



Midt i 1920'erne blev Ingeborg Frederiksen med ét slag en kendt og velset personlighed blandt danske fuglefolk. I adskillige år deltog hun med interesse og iver i Dansk Ornithologisk Forenings møder og ekskursioner, hvor hun færdedes stilfærdigt og iagttagende. Hun havde en udpræget evne til både at gøre sig afholdt og respekteret. Hun kunne sine kram, og det vidste både hendes omgivelser og hun selv. Hun ønskede ikke at dominere; men hvis det en sjælden gang blev nødvendigt, kunne hun godt hævde sit standpunkt.

Ingeborg Frederiksen var datter af tømrer og snedker Henrik Frederiksen og født i Fangel på Fyn. Hun blev uddannet på Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder og blev 1907 optaget på Kunstakademiet, hvor hun studerede i en række år. Forinden, 1906-1907, havde hun af helbredsmæssige grunde boet hos en søster på Færøerne, hvor hun siden var på sommerbesøg 1909, 1911 og 1913. Adskillige malerier fra disse ophold blev vist på en udstilling, som var arrangeret med støtte fra Botanisk Forening, Dendrologisk Forening, Fonden for Træer og Miljø, Havebrugshistorisk Selskab og Skovhistorisk Selskab og afholdt på Universitetets zoologiske Museum 23. april — 9. maj 1976, altså op til hendes 90 års fødselsdag. Her sås også en del

malerier fra Island, hvor hun tilbragte sommeren 1921, og talrige andre arbejder, lige fra portrætter af familiemedlemmer og af forskellige andre personer, som Ingeborg Frederiksen var kommet i forbindelse med, til landskabsbilleder, bymotiver, fuglebilleder og plantetegninger. I sine senere år beskæftigede hun sig navnlig med tuschtegninger. I fortegnelsen over arbejder, der blev vist på nævnte udstilling, nævnes en tegning af et pæretræ fra 1975, som frk. Frederiksen således har produceret, da hun var ca. 89 år gammel.

I 1920'erne virkede Ingeborg Frederiksen som porcelainsmalerinde. Hun havde som før antydnet været svagelig som ung, og efter et alvorligt angreb af den spanske syge fulgte en svækkelsestilstand, hvis årsag blev mistænkt for at være tuberkulose. Hvis diagnosen har været rigtig, må det konstateres, at hun har været i stand til at overvinde sygdommen ganske effektivt; men situationen dengang medførte, at hun blev sendt på kurophold på Sanatoriet ved Nakkebøllefjord, hvis chef, Otto Helms, var ved at planlægge og udarbejde sine bøger om Danske Fugle ved Hus og i Have, der kom 1924, samt om Danske Fugle ved Stranden og i Skov, Mark og Mose, som forelå henholdsvis 1927 og 1930. Helms havde en betydelig evne til at få noget ud af patien-

ter med særlige færdigheder; en væsentlig del af sanatoriets kvindelige personale var tidligere patienter. Ingeborg Frederiksen kom til at spille en særlig betydningsfuld rolle, der unægtelig satte sine spor langt uden for den lille, afgrænsede verden, nævnte sydfynske institution udgjorde på den tid. Hun har vel været omkring 35 år, da samarbejdet mellem hende og Helms startede, til lykke for begge parter. Hendes første fuglebilleder, fra »hus-og-have-bogen«, blev vurderet som lidt blege; men de er gode nok, og fuglenes stillinger er fortræffelige. Hun var indstillet på, at arbejdet skulle udføres bedst muligt, selv om det kunne tage sin tid. Hun måtte sige fra over for et tilbud fra Paul Rosenius, hvis oprindelige planer om farvetavler til værket om Sveriges fåglar och fågelbon var kommet i vanskeligheder. Han henvendte sig til en dansk bekendt om mulighed for kontakt med en herværende kunstner, og Ingeborg Frederiksen blev sat ind i sagen; men hun veg tilbage, fordi de arter, som først skulle illustreres, var snepper, ryler og klirer. På det tidspunkt havde hun andre opgaver i gang, hvorfor hun ikke så sig i stand til at afse tid til at illustrere disse fugle med deres talløse småpletter. Herefter opgav Rosenius at finde en kunstner, der kunne male for ham, og resten af hans værk udkom uden farvetavler.

Arbejdet med porcelainsmaling opgav frk. Frederiksen 1931, da hun efterhånden var ved at få slået sit navn fast som illustratør til videnskabelige og populærvidenskabelige værker og var velkendt i den kreds, som havde brug for hendes evner; men 1930'erne var en vanskelig periode i økonomisk henseende, og det kneb hende undertiden med at få tegne- og malearbejde nok. Der skabtes imidlertid udvej for hende på Zoologisk Museum, hvor hun gennem nogle år var en værdsat medhjælper ved de ornithologiske samlinger. I denne periode fik hun også vist, at hun kunne klare andre dyregrupper end fugle; således var hendes fortrinlige illustrationer i Hans Hvass' Danmarks Krybdyr og Padder fra 1936 af stor værdi for denne bog. Efterhånden sendte botanikere og forstmænd i stigende grad bud efter Ingeborg Frederiksen, og dette arbejde interesserede hende levende. Mens hun i sine yngre

år kaldte sig malerinde, frk., ændrede hun på et vist tidspunkt sin stillingsbetegnelse til tegner, malerinde. Hun har tegnet på botaniske institutter på Københavns Universitet, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og Danmarks farmaceutiske Højskole, på Landbohøjskolens havebrugsafdeling, Arboretet i Hørsholm, Statens plantepatologiske Forsøg og Statsfrøkontrollen; endelig har hun tegnet for Danmarks geologiske Undersøgelse.

Ind imellem alle plantetegningerne blev der dog også tid til at illustrere ornithologiske venners arbejder; lidt korttegning præsterede hun også, når det skulle være. Den skønneste samling af fuglebilleder fra Ingeborg Frederiksens hånd findes nok i Poul Jespersens posthume bog om Danske Fugle, sjældnere Arter fra 1952. De 14 farvetavler er i høj klasse, og desuden er bogen spækket med dejlige tuschtegninger. På titelbladet ses en årvågen Hærfugl. Over forordet er der forblæste tjørne fra Knudshoved. Senere kommer Knopsvaner med unger fra Damhussøen, Sorthalsede Lappedykkere i Søborg Mose og en uforlignelig serie af en siddende og svømmende og pjaskende Vandstær fra St. Jørgens Sø. Der er fart over en tegning af 6 flyvende Målemukker, og 4 færøske Lunder, hvoraf 2 sidder i ophøjet ro ved deres huller, og 2 der stirrer skeptisk på tegnerens kikkert, er uimodståelige.

I november 1976, altså kort før sin død, overdrog Ingeborg Frederiksen talrige originalarbejder, som endnu var i hendes besiddelse, til Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm. Foruden et betydeligt antal billeder af forstmæssig og botanisk art omfattede samlingen 49 akvareller og 42 tuschtegninger, der er reproduceret i Helms og Jespersens ovenfor nævnte bøger om danske fugle.

Frk. Frederiksen vil blive husket med største sympati og agtelse af enhver, der har lært hende og hendes virke nærmere at kende. Hun var glad for at træffe ligesindede, og hun holdt af at se sig om; men hun var også indstillet på at have en fast rod i tilværelsen. Da hun blev medlem af Dansk Ornithologisk Forening 1924 boede hun sammen med sine forældre i Kastanje Allé 13 i Vanløse, og i sit 90nde år havde hun stadig sit hjem på dette sted.

